

Лілія Ортинська

Нещодавно ми були свідками важливої події в історії УГКЦ – перенесення офіційного місця головування нашого патріарха зі Львова – столиці Галичини, до Києва – столиці України. У цьому є своя історична справедливість та логіка. Дехто цю подію трактував як експансію уніятів на істинно православні землі, говорячи, що Греко-Католицька Церква – лише для західняків. На перший погляд так і може видатись, однак це враження дещо розвіюється при ближчому знайомстві з тими вірними, котрі, власне, творять теперішній осідок нашого глави. То ж як склалися умови для того, щоб переїзд не відбувся на пусте місце?

Цікавою і повчальною є історія відродження УГКЦ в столиці. Ще у 60-70х рр. громада греко-католиків – вихідців із Західної України, – римо-католиків і православних збиралася у квартирах, у лісі чи закритих приміщеннях на спільну молитву і не акцентували: священник якого віросповідання до них приїжджав. Для них важливим було бути у сповіді і Причасті. У 80-х рр. до Києва приїжджав о. Смаль, служив, сповідав і причащав у римо-католицькій каплиці по вул. Шепетівська, 6. А у 1988 році блаженної пам'яті митрополит Володимир Стернюк висвятив отця Валерія, з діда-прадіда киянина, і доручив йому організувати парохію у своєму рідному місті. У Києві було кілька „точок” – квартир, куди запрошували священника, а головна з них – це помешкання самого отця. За словами о. Валерія „його квартира стала „розсадником” Греко-Католицької Церкви”. Днем першого офіційного служіння греко-католицького священника, о. Валерія, можна вважати 24 липня 1990 року. Тоді він разом із блаженної пам'яті владикою Володимиром Романюком освятив жовто-блакитний стяг перед собором Святої Софії і вивісив його перед приміщенням теперішньої Київської міської ради. Згодом розпочалося студентське голодування, і о. Валерій на майдані серед цих молодих людей практично кожен день служив Літургію (історії властиво повторюватись). Отця запрошували молитись і біля стін Верховної Ради УРСР в ті моменти, коли там приймалися важливі рішення. Після голодівки молитва не припинилась – ті самі студенти, що голодували на Майдані і молились із отцем, стали його першими парохіянами. Протягом двох з половиною років вони щонеділі збирались на молитву просто неба біля стін Покровської церкви на Подолі. І, зрештою, в 1992 році київська влада віддала молодій греко-католицькій громаді закинуту дзвіницю зруйнованої на поч. 30-х рр. церкви Миколи Доброго на Подолі. Приміщення було у жахливому стані: засипане до половини зсередини сміттям, а ззовні – землею. Але завдяки завзятості молодих людей дзвіниця справді стала схожою на Дім Божий. Так постала перша греко-католицька парохія у Києві. І знаменно те, що дуже велику роль у цьому відіграла саме молодь, яка, можливо, і не виховувалась ніколи у християнських традиціях. Греко-католики старшого віку, вихідці із Галичини, не вважали за необхідне творити свою парохію і були прихожанами православних церков, поки на їх очах і всупереч усім сумнівам о. Валерій із молодими людьми, не без Господньої опіки, відновив стару церквцю.

Одним із вірних першої парохії Миколи Доброго на Подолі був і теперішній настоятель церкви Святого Миколая на Аскольдовій Могилі, отець Ігор Онишкевич. Коли його висвятили на священника, то доручили створити ще одну парохію, і служіння отця почалося просто неба, в гурті із небагатьма однодумцями. Молилися спочатку біля Іонівської церкви в Ботанічному саду, згодом громада перейшла в Інше місце – під павільйон у парку „Аскольдова Могила”. Це приміщення до 1935 року було церквою, навколо якої розміщувався цвинтар. А потім на місці вічного спочинку померлих постав парк для недільних прогулянок „ніби живих”. Коли київська мерія офіційно дала дозвіл на оренду приміщення греко-католиками (це сталося 1995 року), розпочалися роботи по відновленню цієї пам'ятки архітектури і духовному очищенню Аскольдової Могили. Не раз в отців-настоятелів виникали конфлікти із різними групами молодих людей, яким церква перешкоджала проводити сектанські збіговиська на території парку. Зараз у храмі, з лівого боку від входу, при стіні, розташована обвуглена ікона – копія Зарваницької Божої Матері. Ця ікона колись висіла над вітарем і врятувала церкву від пожежі – впала і накрила собою полум'я, спричинене вкиненою у вікно банкою із горючою рідиною. На сьогодні ця парохія вважається основною в Києві. Саме в церкві на Аскольдовій Могилі зустрічали папу Івана-Павла II під час його візиту в Україну.

У кінці 90-х рр. на Львівській площі було завершено будівництво монастиря отців Василіян та третьої парохії греко-католиків – парохії Святого Василія Великого.

На даний час на лівому березі Дніпра будується Патріярший Собор Воскресіння Господнього. На місці будівництва зараз розташована невеличка капличка Воскресіння Господнього, де служать монахи Студитського чину. Характерним є те, що на цьому місці не було ніколи церков, і люди, відчуваючи великий духовний голод, самі приходять і прагнуть хоч побути там де святість. Люди вимагають від церкви перш за все святости, щоб мати можливість прийти і помолитись, можливість отримати Святі Тайни – сповідь і Причастя, – духовного життя. Цього вимагають від священника, від парохії і від Церкви. А як вже вона там називається – вони не акцентують. Варто на перше місце поставити любов і молитися за єдність.

Отець Валерій говорить так: „Мусимо вважати, що з людьми, котрі не виховані в церкві, але живуть традиціями, треба працювати по-іншому. Ось, наприклад, я зараз служу в будинку пристарілих, де живуть бабусі по 80-90 років. І одна старенька мені говорить: „Отче, я спочатку плакала, що мене сюди віддали, а тепер зрозуміла, чому я тут. У світі я б не могла бути у сповіді і Причасті, а тут маю таку можливість”. І, спілкуючись із нею, я звернув увагу, що вона з дитинства не ходила на Літургії, бо не було церков, але настільки їй батьки передали традиції, що навіть дивуюся: у деяких речах у неї більше досвіду і розуміння, що є для мене доброю наукою. Саме на це варто звертати увагу і не акцентувати на дрібничках, бо сила Церкви у святості, а не в кількості.

Зі свого спостереження хочу сказати, що миряни у Києві мають між собою більше порозуміння і любов, більше віри і надії на Бога. Тут вона гартується, тут приходять на молитву не зі звички, а з переконання і внутрішньої потреби. Тут більше потрібно відваги, щоб визнати своє віросповідання, тут більше відповідальности за свої слова і вчинки як християнина, оскільки люди невіруючі дивляться на твоє життя і по ньому судять, який же твій Бог. У суспільстві відчувається повага до Греко-Католицької Церкви, справді, у її суті здійснюються слова Христа : „щоб усі були як одно”.

На даний час близько п'яти тисяч вірних Греко-Католицької Церкви збираються на недільні богослужіння у чотирьох київських парохіях. Серед них значну частину

складають вихідці із Західної України, однак щораз більше корінних киян приходять до наших храмів, справді віднаходячи там зразок правдивого християнського життя, правдивого служіння Богові.

Л. Ортинська. УГКЦ у місті Києві // Слово 4 (25) (2005) с. 5-6